

БОЮВУУ ПРАВИЛЬНИК ПІХОТУ

Трив.

ВІДСЛОВОЄ ВУДАВНИЦТВО
ПРИ ЗАКОРДОННОМУ ПРЕДСТАВНИЦТВІ
УГБР

СТРІЛЕЦЬКИЙ РІЙ

І. Загальне положення

1. Стрілецький рій - це первинний /найнижчий/ підв'ідділ піхоти. Він вирішує свої завдання у бою вогнем, багнетом /штиком/, гранатою, пляшкою з пальною мішатиною. Стрілецький рій діє у складі стрілецької чоти й самостійно.

2. Ройовий у бою повинен бачити всіх бійців свого ройу і безпосередньо впливати на кожного з них.

3. Ройовий у всіх випадках переводить бойовий розподіл ройу, визначаючи зорця за ворогом, звязкового і підносця.

4. Ройовий доповнює боеприпаси з сотенного пункту бойового постачання.

2. Стрілецький рій у наступальному бою

5. Стрілецький рій у наступальному бою повинен діяти сміливо й рішуче, придушуючи своїм вогнем вогонь ворога, скоро зблизитися до ворога, закидати його гранатами та в рукопашному ударі знищити, або взяти його в полон.

6. При розчленуванні чоти ройовий непомітно провадить свій рій у вказаному йому напрямі, стежачи за сигналами чотового.

Рій до зайняття першого вогневого рубежу /перших вогневих становищ/ скоро посувається від закриття до закриття, вміло використовуючи терен, наслідки вогню важких кулеметів, гранатометів, артилерії та застосовуючи найвигідніші лади: стрілецький ряд, змійку, розстрільну.

Відкриті теренові відтинки рій переходить стрілецьким рядом або розстрільною, великими перебігами, використовуючи перерви у вогні ворога.

7. Для розгорнення ройу із стрілецького ряду або змійки в розстрільну видається наказ: "Рій напрям такий-то, предмет /вказати/, напрямний стрілець /назвати/, від середини /направо, наліво/ - В РОЗСТРІЛЬНУ" /дивись: рис. І - 3/.

По виданому наказі, напрямний боець продовжує просування на поданий предмет, всі інші бійці ройу вибігають у лаву на його висоту.

Віддалі між поодинокими бійцями 6 - 8 кроків або за вказівкою ройового.

За наказом "РІЙ - СТІЙ", бійці падають, пристосовуються до терену і заряджують зброю.

8. Для поновлення руху ройу командувати: "ЗАБЕЗПЕЧИТИ, ми а - прям /подати предмет/, напрямний /назвати бійця/, рій - ВПЕРЕД /бігом вперед/" або "Перебіжки з права /зліва/ по одному /по два/, напрямний /назвати бійця/ на рубіж /назвати вогневі становища/ - ВПЕРЕД".

Черговий боець, зарядивши зброю, зривається і виконує перебіг.

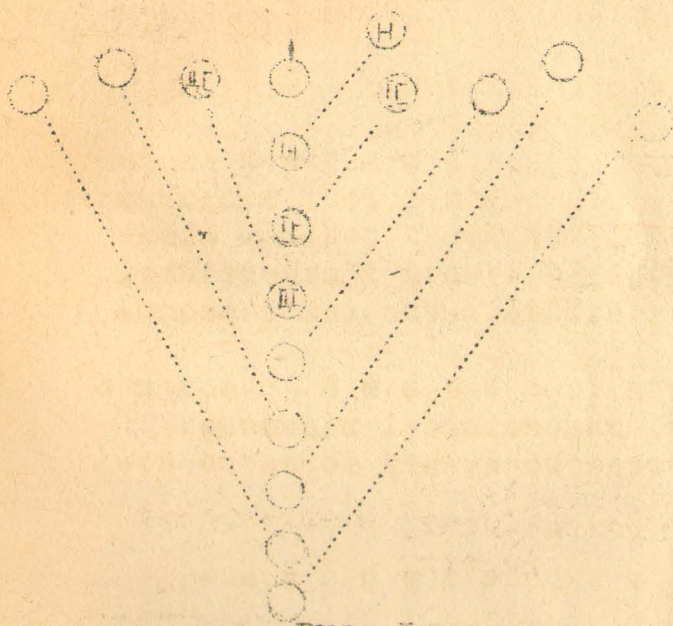

Рис. 1

Розгортання рю із стрілецького ряду від середини в розстрільну

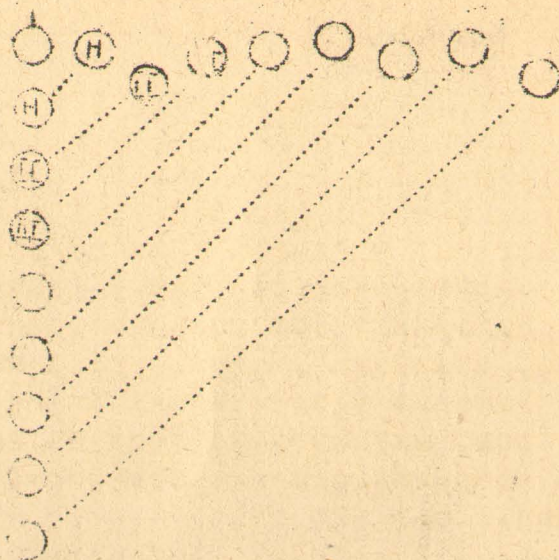

Рис. 2

Розгортання рю із стрілецького ряду направо в розстрільну

9. Ручний кулемет змінює становище за вказівками рйового: перший пересувається на нове становище під прикриттям вогню стрільців рю і сусідів або підтримує вогнем перебіги бійців з попереднього вогневого становища.

10. На вихідному становищі до наступу рйовий організує зорення, уточнює в терені напрям посування і рубіж, указаний чотовим, подає рєві завдання і наказує окопуватися /дивись: рис. 4/.

11. З початком наступу рйовий, використовуючи непомітні підходи й прикриття, повинен самостійно провадити свій рій на вогневий рубіж /вогневі становища/, указаний йому чотовим. У залежності від терену й вогню ворога, рій посувається вперед прискореним кроком, перебігами, переповзуванням.

12. Н а в і д к р и т о м у т е р е н і та при сильному вогні ворога рйовий повинен застосовувати короткі перебіжки по одному, підтримуючи посування вогнем. Кожній босць з приходом на вогневий рубіж /вогневі становища/ негайно окопується, використовуючи доли, вирви й інші укриття, та провадить вогонь за вказівками рйового або самостійно.

Напрямний босць перебігає перший.

13. Рйовий слідкує, щоб бійці посувалися вперед, дотримуючись маскування, використовуючи теренові нерівності, колір ґрунту, рослинність, вирви, щоб рівнялись до передніх та докладно втримували поданий напрям.

14. Д о в ж и н а і с к о р і с т ь п е р е б і г і в залежить від терену і від вогню ворога. Чим більше відкритий терен і чим сильніший вогонь ворога, тим швидші і коротші повинні б перебіги.

15. Перебіг треба виконувати несподівано, зриватися й перебігати прудко, використовуючи послаблення вогню ворога, а, скінчивши перебіг, падати каменем і непомітно відповзти вбік, після чого висунутися на вогневе становище.

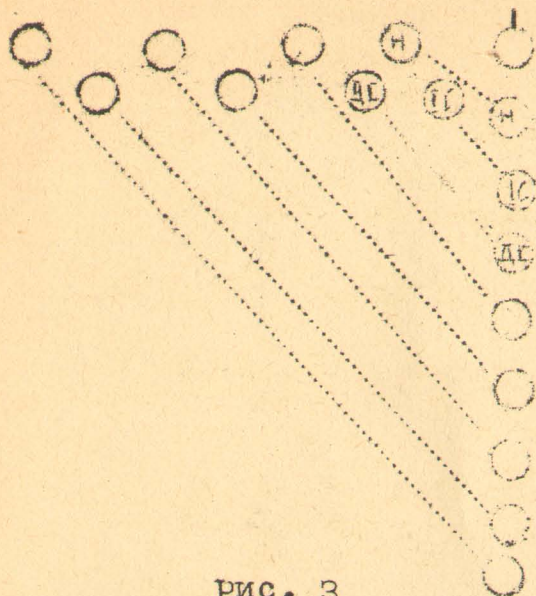

Рис. 3

Розгортання ройу із стрілецького ряду надіво в розстрільну

Рис. 4

Рій на вихідному становищі до наступу

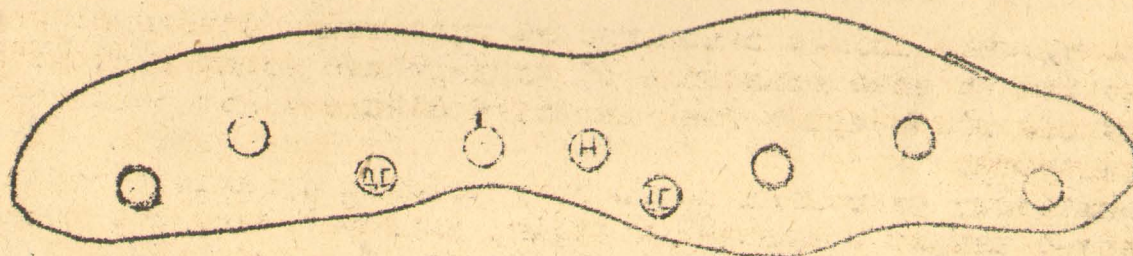

Рис. 5

Рій на вогневому рубежі в наступі

16. Вийшовши на вогневий рубіж, указаний чотовим /дивись: рис. 5/ ройовий підготовляє своїм вогнем посування, вибирає дорогу на наступний вогневий рубіж, додатково вказаний чотовим, подає наказ про вогневу підтримку і швидко пересуває свій рій вперед.

17. Для придушення вогнем вогневих засобів ворога, що перешкоджають у наступі, ройовий з власної ініціативи або за наказом чотового з віддалі 800 м впроваджує у бій ручний кулемет, з віддалі 600 метрів відкривають вогонь добірні стрільці, а з віддалі 400 м -- всі стрільці.

18. Попавши під артилерійський або гранатометний вогонь ворога, рій стрибком вперед виходить з-під обстрілу, не відхиляючись від поданого йому напрямку.

19. Підчас наступу ройовий, слідкуючи за діями сусідніх ройів, використовує їх успіх і вогонь для перебігу вперед, а на випадок їх затримки помагає їм вогнем.

Кожне послаблення вогню ворога і зміцнення свого вогню треба вважати наказом до негайного просування ройу вперед.

Зустрічні перешкоди поборювати, допомагаючи один одному.

20. Рубіж атаки /вихідні становища до атаки/ рій займає, у залежності від обставин /терен, вогонь, перешкоди/, якомога ближче до ворога.

Вийшовши на рубіж атаки, вказаний чотовим, рійовий повинен вказати в терені всім бійцям цілі: цілі, вогневі завдання перед атакою і в момент атаки, а також поповнити боєприпаси.

21. За наказом /сигналом/ чотового, рійовий дає наказ: "ПІДГОТОВИТИСЯ ДО АТАКИ".

Як бійці зарядять зброю і приготують ручні гранати, рійовий, за наказом або сигналом чотового, подає наказ: "До атаки - ВПЕРЕД".

Рій швидко і без затримки посувається вперед, ведучи вогонь у русі /ході/, не скупчуючись, щоб не потерпіти втрат від несподіваного вогню з близької віддалі.

22. Наступаючи під прикриттям артилерійського і кулеметного вогню, рій повинен посуватися якомога ближче за розривами своїх стрілен.

Всякі зволікання і відставання від артилерійського і гранатометного вогню лише допомагає ворогові та збільшує наші втрати.

23. З віддалі 40 - 50 м від ворога рій з окликом "СЛАВА" рішуче і прудко вривається до становищ ворога, нищуючи його ручними гранатами, вогнем зблизька, багнетами /штыками/ і прикладами.

Кулеметчики ручних кулеметів разом з рєм проводять вогонь на ходу.

24. Виявивши слабе місце в розміщенні ворога /придушення вогневого осередку, необстрілюваний проміжок/, рій повинен негайно увірватися туди, хоча б це часово відтягало його від указанного йому напрямку, та атакувати ворога із крил або тилу.

25. Увірвавшись до становищ ворога, рій за вказівками чотового або з ініціативи рійового, використовуючи непомітні підступи, рови звязку й окопи та сполучуючи вогонь з ударами з крил і тилу, посувається вперед у повній бойовій готовості відбити протиатаки ворога.

26. Для успішного бою в окопах і ровах звязку необхідно:

- діяти малими групами, застосовуючи гранату, багнет /штык/, автомат;
- перед скоком в окоп /рів звязку/ закидати його гранатами;
- землянки й сховища закидувати гранатами або пляшками з пальною мішаниною;
- на кожному заломі окопу затримуватися й унешкоджувати гранатами або вогнем наступне коліно окопу;
- перешкоди в окопах нищити гранатами, а рогачки викидувати;
- старанно вишукувати міни й означувати їх;
- протиатаки відбивати, не виходячи з окопу;
- при неможливості посуватися окопом - непомітно виповзти з нього, добратися до наступного коліна окопу, унешкодливити його гранатами й вогнем та вперто продовжувати посування окопом вперед.

27. УСПІШНЕ ПОСУВАННЯ ВПЕРЕД, ХОЧА Б ЛИШЕ ОДНОГО БІЙЦЯ, МУСЯТЬ НЕГАЙНО ПІДТРИМАТИ ІНШІ БІЙЦІ І ЦІЛИЙ РІЙ.

В БОЮ РІВНЯТИСЯ ЛИШЕ ДО ПЕРДНЬОГО.

28. В тих випадках, як наступ переводиться з участю танків, рій при підході танків до рубежу атаки / на вихідні становища до атаки / посувається безпосередньо за танками, не відриваючися від них, рішуче й одночасно з ними вдирається до становищ ворога і далі діє в тісному зв'язку з танками, нищучи вогнем і багнетом / штиком / піхоту й обслугу протитанкових засобів ворога.

Якщо танк відстає або відпав з бойового ладу, то рій повинен продовжувати виконання свого завдання.

29. Проти атакуючого ворога рій відбиває вогнем і рішучою, сміливою атакою у складі чоти. Якщо ворог проти атакуючого з танками, рій повинен зустріти танки вогнем, гранатами й пляшками з пальною мішаниною, нищучи вогнем криків і кулеметів піхоту, що поступає за танками.

Проти атакуючого сусідові рійовий зобов'язаний дати допомогу вогнем і рішучим посуванням вперед.

30. Якщо не дивлячись на вперті і смілі дії, атакує ворог відібе, рій скоро укріплюється на досягнутому рубежі, використовуючи окопи і вирви від стрілен. Рійовий, упорядкувавши рій повинен придушити ворога вогнем і при співдіянні з сусідніми вогневими засобами повторити атаку та виконати поставлене йому завдання.

31. Відступаючого ворога прудко переслідувати, стріляючи на ходу або з коротких зупинок, особливо, коли ворог скупчується. Рійовий, втримуючи зв'язок з чотом, сміло посувається вперед не звертаючи уваги на окремі вогневі точки, що продовжують опір; їх знидуть підвідділи, що наступають ззаду.

32. При наступі вночі / під час мряки / необхідно цілковито використовувати заскочення для знищення ворога. Рій, зберігаючи повну тишу, скоро зближається до ворога, атакує його, не відкриваючи вогню і без оклику "СЛАВА", нищить багнетом / штиком / і гранатами. Рійовий повинен діяти лише сміливо і рішуче, зберігаючи вказаний напрям і зв'язок з чотом.

При освітленні ворогом терену рій скоро падає і, як тільки наступить темнота негайно продовжує посування.

33. Співдіяння в наступі ґрунтується на знання завдань свого рю, сусідів і допоміжних засобів та осягається:

- у н у т р і р ю - взаємною вогневою підтримкою ручного кулемета і стрільців під час наступу й особливо під час боротьби в середині оборонних становищ ворога;
- з важкими кулеметами, гранатами, артилерією й д е т у н с т в о м - негайним використанням їх вогню для рішучого посування вперед;
- з танками;
- невідступним посуванням рю за танками, зробленими ними проходами;
- нищенням вогнем рю обслуг протитанкової зброї, важливіших вогнищ опору ворога і протитанкових перешкод;
- несенням танкам допомоги при переборюванні протитанкових перешкод / ровів, палів, мін /;
- виручкою залози пошкодженого танка;

з сусідами:

- ряженням вогневих засобів і піхоти ворога, що перешкоджають у посуванні сусіда;
- використування вогню сусіда для негайного посування вперед;
- спільною атакою ворога.

3. Стрілецький рій в обороні

34. Стрілецький рій в обороні займає становище в районі оборони чоти від 40 до 50 м ширини. Рійові подаються орієнтири, смугу зорення, обстрілу та додаткові напрями для вогневого зв'язку з сусідами.

Рій вперто втримує свої становища.

35. Рійовий, одержавши наказ чотового, визначає стеження за ворогом, зв'язок з чотовим і сусідами, вивчає терен по смузі обстрілу, ставить завдання кожному бійцеві, дає вказівки в справі прочищення поля зорення і обстрілу, подає черговість копання окопів / повного перекрою/, цілин, ровів зв'язку й обладнання резервних становищ.

36. Смуга призначена роєм до обстрілу повинна бути під вогнем усіх його засобів.

Становище рою повинно бути непомітне для наземного і повітряного зорення / спостереження/ ворога.

Становище рою, що розміщений у глибині оборони повинно мати добре поле обстрілу перед своїм фронтом, у проміжках поміж рійми, що знаходяться спереду і на крилах а резервне становище повинно мати й поле обстрілу до задку.

В час копання окопів рій повинен бути в повній бойовій готовості, зброя знаходиться коло бійців а за ворогом зориться.

37. Поки рій не провадить вогню, всі бійці крім зорця перебувають в укриттях.

На знак рійового всі бійці займають становища одночасно або поступово, висуваючись ровом зв'язку або непомітним підходом.

38. За наказом чотового рій відбиває розвідку ворога вогнем ручного кулемета або добірних стрільців з резервних становищ.

39. Рій повинен разити наступаючого ворога вогнем ручного кулемета з віддалі 800 м, добірних стрільців - 600 м. і вогнем усіх стрільців з віддалі 400 м.

Рій не повинен допустити нагромадження ворога на рубежі атаки /на вихідних становищах до атаки/, відбиваючи вогнем найменшу його спробу посунутися вперед.

40. Виявивши танки ворога, рійовий повинен негайно зголосити чотовому, дати сигнал командирова підвідділу протанкової зброї або гармати і полати бійцям завдання що до боротьби з танками.

41. По низько летячих /бриючих/ і атакуючих літаках рій за наказом свого рійового відкриває вогонь з віддалі 500 м і ближче.

42. З переходом піхоти ворога до атак рій доводить вогонь до найбільшої напруги, нищучи ворога перед переднім краєм оборони.

Піхоту ворога, що підійшла до становищ рою на 25 до 30 метрів, усі бійці рою повинні закидати гранатами і стріляти з безпосередньої

віддалі. Поширення ворога по всіх ровах зв'язку треба затримати розкидуванням гранаток, іжаків та інших перешкод та рукопашним ударом.

43. При атаці ворога з танками визначені бійці повинні разити танки. Всі інші бійці ведуть вогонь по піхоті, що посувається за танками і на танках, а при підході танків до окопів критися у щілинах. Після проходження танків рій усіма засобами повинен нищити наступаючу за танками піхоту.

44. Якщо ворог атакує рій з крила, ройовий, продовжуючи вогонь в смузі обстрілу, повинен, зосередити на атакуючого ворога вогонь більшої частини вогневих засобів.

Ворога, що вдерся у проміжки, рій повинен знищити вогнем, не перериваючи зорення за смугою обстрілу.

45. Якщо ворог атакує сусіда, рій зобов'язаний допомогти сусідові, нищучи атакуючого ворога вогнем.

46. Проти атакую з глибини оборонних станових рій підтримує вогнем і, за наказом чотового, сполучується з підвідділом, що веде протиатаку, для спільного знищення ворога. Відступаючого ворога рій переслідує вогнем.

47. В передбачуванні задимлення, а також мряки і перед настанням темноти ройовий вказує бійцям рубежі або напрями стрілу; рій приготується вести вогонь в умовах обмеженої видимості.

48. Рій відступає лише за наказом чотового, непомітно від закриття до закриття. Відірватися від ворога треба несподівано у хвилині послаблення його вогню або використовуючи вогонь власної артилерії, гранатометів, важких кулеметів, летунства і дим.

Відступ починають стрільці під прикриттям вогню ручного кулемета, відступаючи, в залежності від терену, по одному або групами.

Ручний кулемет відступає останній під прикриттям вогню стрільців.

Одночасно рій відступає лише під прикриттям вогню з глибини оборонних станових або диму, мряки і темноти.

Ройовий відступає останній, разом з ручним кулеметом.

4. Стрілецький рій на розвідуванні /Розвідувальна стежа/

49. Рій розвідує ворога у визначеному напрямі або місці /де, коли, скільки, які підвідділи або частини ворога і що роблять/ і терен /непомітні підходи, дороги переправи, ліс/.

Рій висилає чота /сотня/, що веде розвідування, або безпосередньо підвідділ або частина піхоти. До роя може бути приділена протитанкова зброя або 50-мм гранатомет.

Рій веде розвідування спостереженням і боєм на віддалі від лінії забезпечень власних військ: вдень - до 2 км, ніччю - до 1 км.

50. Ройовий, одержавши завдання і схему терену, перед вимаршем на розвідування повинен: вивчити із схемки терен у поданому напрямі, дорогу посування і повороту; визначити вихідний пункт, кількість розшуків, шлях і спосіб посування, посередні рубежі спостереження, теренові предмети, які треба прослідити; установити сигнали для зв'язку з розшуками і зверхником; перевірити готовість роя; відібрати від бійців усі документи, записки і листи та передати їх бунчужному сотні.

51. На вихідному пункті ройовий виставляє зорця, орієнтує бійців у терені і ставить їм завдання.

52. Розвідування ройовий провадить особисто.

Для забезпечення себе і ядра та для перешукання теренових предметів ройовий висилає вперед, а якщо треба, і на брки, пари розшуків на віддаль зорового і звукового зв'язку: вдень - до 300 м, вночі - до 100 м. Для спостереження ззаду визначається з ядра один бійця.

Розшукам ройовий подає: їх віддаль від ядра; напрям посування; що вони мають розвідати і перешукати; сигнали й умовні знаки при зустрі-

чі з танкам, піхотою і кіннотою ворога та при виявленні заражених відтінків.

53. Старанно спостерегаючи і прослідуючи терен, розшуки зобов'язані втримувати постійний зв'язок з командиром, що їх вислав.

Розшуки виконують своє завдання зоренням так, щоб самі все бачили, а були непомітні для ворога. Про помічене вони негайно повідомляють умовним знаком а при несподіваному нападі ворога - стрілом.

54. Розшуки повинні сторожко, хвацько і скоро розвідати перше-ліпше закриття/забудування, групу дерев, кущі/, звертаючи увагу на всі ознаки, з яких можна виявити ворога /сліди танків, кінноти/, і про все помічене негайно зголошувати своєму командирові.

55. Посування розшуків і ядра відбуваються шляхом займання ряду спостережних пунктів. Від одного спостережного пункту до наступного - розшуки і ядро посуваються скоками по непомітних підходах.

56. Зайнявши спостережний пункт, розшуки зобов'язані в першу чергу переглянути, що діється з а закриттям, щоб не попасти в засідку, а далі й весь терен, що лежить зпереду, найперше загальною, а потім докладніше. Упевнившись, що ворога немає розшуки дають знак: "Д о р о г а в і л ь н а" і йдуть на ройового, продовжуючи зорити.

57. Вийшовши на спостережний пункт, ройовий особисто зорить, намічує наступний спостережний пункт, указує його розшукам і наказує продовжувати просування.

Ядро приміщується в закритті в районі спостережного пункту в поготівлі провадити вогонь.

При викритті перешкод ройовий повинен в'яснити, чи їх боронить ворог, чи є переходи або обходи, й означає їх. Коли немає інших переходів /обходів/ і якщо перешкод ворог не боронить, рій переборює їх і посувається.

далі. При відкритті перешкоди ройовий зголошує командирові, що вислав рій.

59. В необхідних випадках для перешукання теренових придметів ройовий повинен вислати додаткові розшуки. Розшуки повинні бути спеціально чуйні, щоб не пропустити розставлених фугасів і різних пасток.

По закінченні перешукування додаткові розшуки долучається до ядра.

60. Відокремлений будинок розшуки перешукують: ззовні - непомітним обходом, всередині - поступово всі приміщення підваали і горища. Групу домів попереду оглядають здалека з вигідного пункту: устійнюють, чи крайні дома не зайняті ворогом. Спеціальну увагу звертають на підвищення й інші вигідні місця, звідки ворог може спостерігати /дерева, дахи, вікна/. Потім перешукують забудування. Ядро зорить і готове негайно допомогти розшукам вогнем.

61. Розвідування оселі треба починати від перешукання відокремленого або крайнього дому, одержати від місцевого населення дані про наявність ворога в оселі і після цього приступити до перешукання інших домів, вишукуючи міни, пастки і означаючи їх. При виході з села /оселі/ рій повинен поступати так, щоб мешканці не знали правдивого напрямку його маршу.

62. Невеличкі ліси розшуки перешукують, переходячи його всередині й узліссям; більші але рідкі перешукується розстрільною розшуків. Густий ліс треба перешукувати по рівнобжних дорогах і просіках; при перешукуванні обов'язково звертати увагу на стовбури й вершки дерев, трупок і куці. Особливо докладно перешукувати просіки.

Ядро посувається здовж дороги або в виазаному напрямі, докладно пристосовуючись до терену, звичайно стрілецьким рядом, у зоровому зв'язку з розшуками.

Невеличкі гайки, куці переходять лише розшуки, а ядро їх обходить.

63. Вузини перешукують розшуки скоро переходячи її найближчими обхідними бічними дорогами. Ядро залишається при вході до вузини, доки розшуки її не перешукають, а коли вузина не зайнята, скоро її переходить.

При перешукуванні висоти розшуки не повинні висуватися на хребет; її перешукується зі скелі обходом по боках.

Перешукуючи глибокі боки й яр, розшуки посуваються його дном і краями. Ядро посувається здовж одного боку яру.

64. При зустрічі з поодинокими людьми ворога або з малими групами рій повинен раптово напасти на ворога і без стрілу захопити його в полон або знищити багнетом /штыком/. Дюгонь і гранату пристосувати в крайном у випадку.

При зустрічі з сильнішим ворогом ройовий повинен ухилитися від бою, негайно зголосити або дати сигнал командирові, що його вислав та продовжувати стежити за виявленням ворогом.

Зударившись несподівано зі сильнішим ворогом або попавши в оточення рій повинен сміливо атаквати ворога і прорватися.

65. Зайнявши пункт, в якому перебував ворог, ройовий повинен докладно його перешукати, особливо місця розміщення штабів, вузлів зв'язку, забрати всі документи, мапи, листи, часописи, листівки, військові відзнаки, дистинкції і т. п. та доставити їх командирові, що вислав стежу.

66. Розвідання в горах провадить рій, займаючи головню найближчі вершки і докладно зорючи з них у напрямі просування і на боки.

Зайнявши вершок, ройовий зголошує про це командирові, що його вислав, і до його наказу рій втримує вершок.

Всі бічні дороги і стежки проглядають розшуки з вигідних спостережних пунктів можливо найдалі вглиб.

Підозрілі місця в напрямі просування перешукуються спершу розшуками, висланими в обхід тих пунктів. А в цей же час ядро рою повинно бути наготові негайно відкрити вогонь і підтримати розшуків.

67. Розвідання взимі при глибокому снігу провадиться головню на лижах /в лісі на снігоступах/. Усім бійцям видається маскувальний одяг. Матеріальну частину перемальовується набіло й уставляється на лижв'яних підставах або санках.

68. Розвідання боєм веде рій, влаштовуючи засідки і наскоки, намагаючись у всіх випадках захопити полонених.

Засідки робить рій звичайно в покритому терені, що має підходи з боку ворога, але не має обстрілу.

Із засідки повинен рій діяти несподіваним вогневим нападом з близької віддалі, по якому наступає удар на багнети /штики/, або лише ударом на багнети.

Успіх засідки залежить від заповзятливости, ініціативи та рішучости ройового і бійців. Головне при засідці - скорість і несподіваність удару. Влаштовуючи засідку, ройовий повинен старанно пізнати терен, організувати непомітне спостерігання і приготувати дорогу відходу.

69. Наскоком називається розвідання яке провадиться звичайно вночі або /при сприятливих умовах/ вдень з метою здобути необхідні відомості і захопити полонених.

Стрілецький рій, призначений до наскоку, переводить його по старанній підготові.

Одержавши завдання і відтинок до наскоку, ройовий повинен організувати вдень спостерігання за: тереном, штучними перешкодами, розміщенням вогневих засобів ворога, розташуванням його окопів, ровів зв'язку і за способом виконання служби.

Об'єкт наскоку вибирається в залежності від одержаного завдання і наслідків спостерігання. Ройовий намічує шлях просування до об'єкту наскоку і поворотну дорогу та розробляє подрібний план дій.

До наскоку треба вибирати сміливих, хвацьких, сильних, надійних бійців, що вміють орієнтуватися в темноті.

Підготову до наскоку треба переводити в темниці, а насок переводити несподівано, без вогневої підготовки і окликів "СЛАВА"

70. Діяти наскоку найбільше пригода темна ніч.

Тому, щоб не виявитись ворогові і не потрапити в засідку, рій повинен посуватися без шуму, вважати, щоб не бряжчала зброя і вираз, не говорити, і не курити. Орієнтуватися більше слухом, ніж зором, ступати сторожко й легко, тримати напрям по азимуті і намічених задня орієнтирах, часто затримуватися і наслухувати, атакувати сміливо і рішуче, без стрілу.

71. Ройовий повинен висилати командирів, що його вислав, зголошення:

- про першу зустріч з ворогом, подаючи його сили, а зголошуючи про танки подавати їх тип /важкі, легкі/;
- про зустріч зі своїми військами, але іншої частини, якщо це не було передбачене;
- про виконання дорученого завдання.

72. У зголошенні подається /дивись: додаток 4/:

- місце висилки /за шкідом/;
- час висилки /година і хвилина/;
- коли, де, які відомості і яким шляхом або від кого здобути;
- що діє або задумує діяти той, що висилає зголошення.

Ройовий повинен пам'ятати, що найкраще зголошення втратить своє значення, коли його одержать запізно.

Стрілецький рій у маршовому забезпеченні

73. У маршовому забезпеченні стрілецький рій призначається як головну /чолову/, бічну або задню стежу зі завданням:

- забезпечувати охоронюваний підвідділ від несподіваного нападу ворога і не допустити його розвідників до охоронюваних військ;
- своєчасно зголошувати командирів, що його вислав, про загрозливу небезпеку і про зустрічні перешкоди;

74. Ройовий, одержавши наказ, повинен: пояснити бійцям завдання рю; визначити розшуків для безпосереднього забезпечення, подати їм завдання та вказати напрям посування розшуків і ядра.

75. Стежа, в залежності від теренових умов, посувається перед охоронюваним підвідділом на віддалі: вдень - до 600 м., а вночі та в густому лісі - до 100 м.

Для безпосереднього забезпечення ройовий висилає пари розшуків вперед по дорозі маршу і набоки /направо, наліво/ на віддаль що забезпечувала б зоровий зв'язок: вдень - до 300 м., вночі та в густому лісі - до 100 м.

Ройовий, виславши розшуків, посуває рій за сигналом командира охоронюваного підвідділу.

76. Теренові предмети і закриття здовж шляху перешукуються, а перешкоди поборюються або обходяться.

На перехрестях доріг, при пошкоджених мостах, на відтинках із позначками замінування або зараження -- ройовий зобов'язаний ставити остерезні знаки.

77. Малі групи ворога рій повинен несподівано атакувати, намагаючись захопити в полон, а при неможливості захоплення -- знищити вогнем, гранатою чи штиком /багнетом/.

Дітки ворога, що знижуються, рій разить сальвовим вогнем.

Про значніші сили ворога ройовий повинен негайно зголосити командирові, що вислав забезпечення, зайняти рєм становища по можливості за танконедоступними перешкодами і втримувати їх до підходу охоронюваного підвідділу.

78. На короткій і довшій відпочинку рій затримується за сигналом командира, що вислав рій, або завжди досягнувши вказаний рубіж чи пункт.

Під час коротких відпочинків ройовий повинен виставити зорці, примістити рій за найближчим закриттям і бути в повнім бойовім поготівлі.

Під час довшого відпочинку або довшої затримки рій діє як чага, а розшуки -- як польові стійки.

79. При переслідуванні ворога рій, що діє як чолова або бічна стежа /забезпечення/, зобов'язаний, не втрачаючи стику із стежами /забезпеченнями/ ворога, нищити або захоплювати їх у полон, застосовуючи обхоплювання, виявляти засідки та попереджати про них командира переднього забезпечення.

80. Рій, призначений на заднє забезпечення /стежу/ в наступальному марші, просувається за охоронюваним підвідділом на віддалі зорового зв'язку, але не далі, як на 600 м.

Для безпосереднього /власного/ забезпечення рій залишає задні розшуки вдень на віддалі до 300 м, вночі та в густому лісі -- до 100 м.

При відступальному марші заднє забезпечення /стежа/ зобов'язане:

- нищити або ловити поодиноких людей або групи ворога, що намагаються просякати до охоронюваного підвідділу;

- вогнем і нападами із засідок затримувати ворога з метою дати охоронюваному підвідділові можливість відірватися від ворога на необхідну віддаль.

6. Стрілецький рій у бойовім забезпеченні в наступальному бою

31. Рій на бойове забезпечення призначається від сотні зі завданнями:

- розвідати непомітні підступи для просування сотні під час маршу зближення;

- забезпечити сотню перед несподіваним нападом ворога;

- захопити і втримати на вигіднім рубежі вогневе становище для забезпечення розгортання сотні.

82. Захотівши на визначенім рубежі вигідне вогневе становище, стрілецький рій оголошує про це сотенному, організує спостереження і вогонь; рій окопується і вперто боронить становища до приходу сотні.

По розгорненні сотні рій долучується до своєї чоти.

7. Стрілецький рій на чаті

93. Чату виставляє застава вдень на віддалі до 600 м, вночі - до 200 м; самотійну /зміцнену/ чату - безпосередньо від охоронюваного підвідділу /частини/ на віддалі до 600 м вдень і вночі.

Чати змінюються щодоби.

94. Чата зобов'язана:

- своєчасно виявити появу ворога і попередити про це заставу /охоронюваний підвідділ/;
- затримати ворога б'єм до часу переходу застави /охоронюваного підвідділу/ в бойовий лад;
- не допустити до переходу через лінію забезпечень поодиноких розвідників, малих групок ворога і місцевих мешканців.

На чату визначається стрілецький рій у складі, що забезпечував би три зміни для польової стійки; на самотійну /скріплену/ чату - до двох роїв.

На особливо важливих напрямках самотійні /скріплені/ чати треба підтримувати окремими 45-мм гарматами, гранатометами, протитанковою зброєю, кулеметами і скріплювати засобами для улаштування загород /малопомітні перешкоди - дротяні перешкоди, рогаки, міни, фугаси/.

95. Чати розміщується придорогах та інших підходах, де посунення ворога найправдоподібніше.

Чата окопується, як в обороні.

96. Одержавши завдання від командира застави /при самотійній чаті - від сотенного або курінного/, командант чати непомітно веде свій рій на визначений пункт, де, виставивши зорця, дає бійцям завдання, а також указує:

- на що у призначеній смузі обстрілу й зорення звертати особливу увагу;
- місця розміщення сусідніх чат;
- на яких напрямках можуть появлятися свої розвідувальні стежі;
- сигнали, умовні знаки й кличка.

97. Командант чати зобов'язаний особисто, зі збереженням повної непомітності, виставити польову стійку у складі старшого стійкового і стійкового на віддалі від ядра чати: вдень - до 100 м, вночі і в умовах обмеженої видимості - до 50 м.

Зміну старшого стійкового і стійкового переводить особисто командант чати.

По скінченні праць над укріпленнями становищ - усіх бійців, без польової стійки, відпроваджується в укриття. Якщо немає укриття, то рій залишається на становищах.

88. Чата повинна перебувати в постійній бойовій готовості:

- ядро визначає зорця за польовими стійками, заставою і для приймання від них сигналів;

- бійці залишаються у виряді, скидають лише наплечники; половина ядра відпочиває; з настанням темноти /підчас мряки, снігові цілий склад чати знаходиться в окопах і сторожить.

Чата зберігає всі приписи маскуванню і тишу, вогнищ не розпалює.

Першого кулеметчика не призначається до служби і він постійно перебуває при кулеметі.

Зорець змінюється вліті що дві години, взимі, підчас більших морозів, щогодини.

89. Командир чати зобов'язаний:

- втримувати на чаті постійну бойову готовість і належний порядок;

- зайнявши визначене становище, виготовити у двох примірниках розміщення та один з них переслати командирові застави /командирові підвідділу/;

- на виклик польової стійки непомітно підійти зі зарядженою зброєю у супроводі бійця до польової стійки і усталити причину виклику;

- почувши стріл польової стійки, дати наказ "ДО БОЮ", зайняти оборонне становище і діяти відповідно до обставин;

- про все помічене зголошувати командирові застави, а командант самостійної чати зголошує командирові, що його вислав.

90. До всіх людей, затриманих стійкою, підходить командант чати у супроводі бійця. Від поодиноких людей, що належать до складу своїх військ, командант чати тихо питає кличку; тих, що не знають клички, під конвоєм відсилає до команданта застави.

Перебіжчиків відсилає до команданта застави, викликавши від нього конвой.

91. К л и ч к а і в і д к л и к служать для відрізнєння своїх від ворога; їх подається усно, з терміном на одну добу. Кличка і відклик починаються з одної букви: кличка - предмет з військової обстанови, відклик - назва оселі чи ріки /кріс - Кринос, багнет - Бистриця/.

Кличку подається цілому складові забезпечувальних і розвідувальних підвідділів, відклик - усім командирам забезпечувальних частин до команданта чати включно і командирам розвідувальних підвідділів.

Клички жадається від осіб, що переходять лінію забезпечення сюди і туди.

Відклику жадається від осіб, що передають усний наказ зверху; від командира розвідувального підвідділу, якщо він при зустрічі запитається: "кличка".

К л и ч к у й в і д к л и к п о д а є ть с я т и х о .

92. Поодиноких бійців, старшин і малі групки ворога, що зближаються до лінії забезпечень, чата підпускає на близьку віддаля і намагається зловити їх або знищити.

93. Командант чати повинен зі сусідньою чатою співдіяти вогнем.

94. Про наступ значних сил ворога командант чати повинен негайно зголосити командантові застави /командирові, що його вислав/ і - при співдіянні зі сусідніми чатами - оборонитися.

Чата відходить лише за наказом команданта застави /командира, що вислав чату/.

Відступ сусіда не дає чаті права відступати.

Про появу танків ворога командант чати повинен негайно зголосити командантові застави /командантові, що вислав чату/ умовленим сигналом.

95. Перехід чати на нові нічні становища переводиться лише за наказом команданта застави /командира, що вислав чату/ і непомітно. Останній переходить командант чати з польовою стійкою.

Вся зброя повинна бути завидна приготована до нічного стріляння по близьких важливих підходах.

Для розвідання і обладнання нічного становища командант чати заздалегідь висилає свого заступника з одним-двома бійцями.

Досвіта чата непомітно займає попереднє становище.

РІЙ АВТОМАТНИКІВ

І. Загальне положення

96. Основні завдання рой автоматників:

- скорі, зухвалі й несподівані дії на крилах і тилу ворога, а також у проміжках його бойових ладів, щоб заподіяти йому втрати, викликати панику, поспувати керування і зв'язок та перегородити шляхи відвороту;

- організація засідок, захоплення полонених і нищення ворога, що прослизнувся в наш тил;

- дії у складі танкової висадки.

Рій автоматників діє у складі чоти автоматників або самостійно; він може бути також приділений стрілецькому підвідділові.

97. Вміло використовуючи свою зброю, рій автоматників повинен сміло нападати навіть на значніші групи ворога і нищити або захоплювати їх.

Рій для нападу на ворога повинен непомітно підійти до нього якмога ближче та відкрити вогонь несподівано й одночасно всіми бійцями.

98. Вогонь автоматів вимагає більшого зужиття набоїв. Тому ройовий повинен старатися, щоб у рой завжди був достатній запас набоїв.

99. Рій автоматників діє в бою малими групами на широкому фронті. Одну з груп визначається напрямною. При ній перебуває ройовий.

2. Рій автоматників у наступальному бою

100. Рій автоматників наступає рідкою розстрільною або групами по два-три бійці в бойових ладах стрілецького підвідділу, з яким він діє. З виходом на рубіж атаки рій відкриває зосереджений вогонь по вогневих засобах ворога, розміщених на передньому краю.

101. Виявивши в обороні ворога слабкообсажені або придавлені нашим вогнем відтинки або незайняті проміжки, рій автоматників зухвало передістається через них і несподівано нападає збоку або ззаду на вогневі засоби ворога /кулемети, гранатомети, протитанкові гармати/, що провадять вогонь по наступаючому стрілецькому підвідділові, на командні пункти і штаби.

102. При протиставленні ворога рій автоматників допомагає стрілецькому підвідділові своїм вогнем, намагаючись охопити крила ворога і продістатися на його тил з метою заподіяти несподіваний удар.

103. Виявивши відступ ворога, рій швидко захоплює основну дорогу його відступу, вогнем по кінній і механічній тязі не дає ворогові можливості вивезти з бою матеріальну частину і нищить відступаючі групи ворога або їх захоплює.

104. При наступі в лісі /чагарнику/ рій просікає ліс, намагаючись обхопити з крил ворога, що борониться.

105. Діючи як танкова висадка, рій автоматників, продіставшись в оборону ворога, скоро зосереджується, нищить вогнем і гранатами піхоту, що ставить опір, і обслуговує вогневих засобів ворога, очищує від нього окопи, рови зв'язку, доми й інші споруди, разить транспортні засоби і псує зв'язок.

3. Рій автоматників в обороні

106. Завдання рюю автоматників в обороні:

- забезпечувати стики поміж стрілецькими підвідділами;
- нищити або захоплювати ворога, що вклинився у глибину оборони;
- допомагати у відбиванні атак ворога.

107. Коли артилерія ворога перенесе вогонь у глибину оборони, рій швидко і непомітно /ровом зв'язку або непомітним підходом/ висувається з укриття на передній край, займає завчасу намічені окопи і зустрічає атакуючого ворога вогнем усіх автоматів.

108. Для забезпечення стиків поміж стрілецькими підвідділами рійовий розміщує свій рій групами по два-три автоматники на віддалі 100 - 150 метрів одну від одної та організує поміж ними вогневий зв'язок. Підпустивши ворога на віддаль 200 - 100 м, рій автоматників відкриває по ньому нищівний вогонь з усіх автоматів.

Якщо ворог все ж таки продістається в забезпечуваний рійом стик, рійовий зобов'язаний негайно зголосити про це зверхникові, повідомити сусідів і, залишаючись до одержання наказу на місці, продовжувати бій з ворогом.

109. Рій автоматників, допомагаючи в протиатаці стрілецького підвідділу, намагається зайняти становище на крилі ворога, що вклинився, і - спільно із стрілецьким підвідділом, - вогнем на крило й тил протиставленого ворога знищити його або захопити.

110. Рійовий, одержавши завдання знищити ворога, що прорвався, швидко і непомітно виходить з автоматниками на вказаний йому пункт, непомітно зближається до ворога, несподівано нападає на його крила й тил та нищить вогнем автоматів або ручними гранатами.

III. Рій автоматників, прикриваючи відступ стрілецького підвідділу, несподівано разить наступаючого ворога вогнем на крило із засідок або затримує його вогнем із вигідних рубежів.

КУЛЕМЕТНИЙ РІЙ

I. Загальне положення

II2. Основні завдання кулеметного рою - допомагати своїм вогнем стрілецьким підвідділам посуватися вперед у наступі і боронити свої становища в обороні, підпомагати дії танків, нищучи обслугу протитанкових засобів ворога.

Кулеметний рій провадить дійсний вогонь до 1000 м; але краще провадити несподіваний вогонь із віддалі 600 м і ближче.

Найуспішніший кулеметний вогонь - криловий і скісний.

Ройовий завжди повинен знати бойове завдання стрілецького підвідділу і мати з ним зв'язок.

II3. Кулеметний рій провадить вогонь із замаскований відкритих становищ.

Становища кулеметного рою не треба вибирати на яскравоосвічених рівних місцях, на хребтах висот, поблизу добре помітних теренових предметів /доріг, саїтніх дерев, стовбурів, кущів, будинків/, на узліссі, на окраїнах чагарників і осель.

II4. Довготривале ведення кулеметного вогню з одного становища не допустиме, бо ворог викриє кулемет і знищить. Тому ройовий зобов'язаний вибирати, крім головного становища, не менше трьох резервних і своєчасно переводити на них рій. Головне і резервні становища повинні бути сполучені непомітними шляхами.

II5. В наступальному бою на затримках обслуга кулемета окопується; на вихідному становищі до наступу копається окопи і щілини; в обороні уладжується кулеметні окопи або залізобетонні укріплені пункти.

II6. Кулеметний рій, знявши кулемет з підводи /вюка/, посувається від одного закриття до наступного по одному /по два/ або рядом, у залежності від терену і вогню ворога.

II7. На становище кулеметний рій висувається в такому порядку: перший перебігає ройовий, за ройовим - націлювач і перший стрілець /його помічник/ з кулеметом, а вслід за ними - підносці.

II8. Ройовий кулеметного рою відкриває вогонь звичайно за наказом, а у випадках, що не терплять зволікання, - самостійно.

II9. Кулеметний рій веде бій у тісній співдії зі стрілецькими підвідділами, танками і сусідніми вогневими засобами піхоти /кулеметами, гранатометами, протитанковою зброєю/ та узгоджує своє посування з пересуванням стрілецьких підвідділів, не залишаючи їх без вогневої підтримки.

II20. Постачання кулеметного рою боеприпасами і всім необхідним для ведення

вогню переводиться з сотенного амуніційного пункту. В обороні не-
обхідно приготувати достатній запас усіх боеприпасів на вогневому
становищі /в нішах або печерках/.

2. Кулеметний рій у наступальному бою

121. В наступальному бою кулеметний рій пересувається і зай-
має основні становища в проміжних бойового ладу стрілецького під-
відділу або на однім з його крил.

З а в д а н н я р о ю :

- прикрити своїм вогнем висунання стрілецького підвідділу на рубіж атаки, придавлюючи вогневі точки ворога;
- разити обслуги протитанкових гармат, великокаліберних куле-
метів, протитанкової зброї ворога, гранатометників і ворожих вини-
щувачів танків;
- підтримувати вогнем атаку стрілецького підвідділу;
- забезпечувати вогнем просування стрілецького підвідділу в гли-
бині оборони ворога;
- відбивати протиатаки ворога.

122. Одержавши завдання прикривати наступ, ройовий кулеметного
рою уточнює місця поданих йому вогневих точок ворога, вибирає на
вихідному положенні до наступу вогневі становища, розвідує дороги
посування та чергових вогневих становищ.

123. Кулеметний рій змінює становище непомітно, в найбільше
пригоду хвилину, перебігами або переповзуванням.

Кулемет вигідно розставити і підготувати в укритті та непоміт-
но висунути його на вогневе становище безпосередньо перед відкрит-
тям вогню.

124. До початку атаки кулеметний рій повинен зай-
няти становище, з якого можна підготувати і підтримати атаку стрі-
лецького підвідділу.

До цього часу рій повинен бути повністю забезпечений боеприпа-
сами і всім необхідним для ведення вогню.

125. У момент атаки кулеметний рій придушує вогнем
вісібки ворога, що ведуть вогонь по атакуючим стрілецьким під-
відділі і нищить ворога, що переходить до протиатаки.

126. При вдачній атаці кулеметний рій швидко перехо-
дить у район, зайнятий стрілецьким підвідділом, своїм вогнем допо-
магає поширенню успіху і закріпленню захопленого рубежу.

Якщо атака стрілецьких підвідділів
була відбита, кулеметний рій прикриває своїм вогнем їх
відступ і підтримує поновлену атаку.

127. При боротьбі в середині оборон-
ної смуги ворога кулеметний рій не повинен відста-
вати від стрілецького підвідділу, своєчасно забезпечуючи своїм
вогнем його просування і відбиваючи протиатаки ворога.

128. Кулеметний рій повинен швидко і сміливо ви-
сунуватися вперед для раження відсту-
паючого ворога вогнем.

129. Вночі кулеметний рій наступає на одному з крил стрілецького підвідділу і відкриває вогонь лише за наказом командира стрілецького підвідділу.

130. При веденні бою всередині селища населеного пункту кулеметний рій допомагає стрілецьким підвідділам нищити ворога у вуличних боях. Тому кулеметний рій веде вогонь із забудовань, домів, зі станових на перехрестях вулиць, з горіщ, з-поза кам'яних загород, крізь вікна, двері і проломи в стінах.

131. Під час наступу в лісі кулеметний рій пересувається у проміжки бойового ладу або на крило стрілецького підвідділу і провадить вогонь вздовж доріг, просік, по узліссі і галявинах, зайнятих ворогом.

3. Кулеметний рій в обороні

132. Завдання кулеметного рою в обороні - підтримувати своїм вогнем боротьбу стрілецьких підвідділів і нищити ворога, що атакує.

Обстріл підходів до переднього краю оборони і виходів із них кулеметний рій, за наказом командира, може вести з переднього краю і з глибини оборони, відкриваючи вогонь за сигналом кулеметної чоти або командира стрілецького підвідділу.

133. При наступі ворога з танками кулеметний рій веде вогонь по танковій висадці і по наступаючій піхоті, намагаючись відділити її від танків.

При зближенні танка до кулеметного становища рій ховає кулемет на дні окопу і разить танк протитанковими гранатами, викидами ручних гранат або пляшками з пальною речовиною. Якщо танк ушкоджений або перейшов через окіп, рій поновляє вогонь по піхоті.

134. З переходом піхоти ворога до атаки вогонь кулеметного рою доводиться до найвищої напруги.

Ворога, що увірвався на передній край, нищиться вогнем кулеметів, розташованих на передньому краю і в глибині.

Справно діючий кулемет - недоступний для піхоти ворога. Тому кулеметники ведуть боротьбу до останньої можливості в будь-яких умовах, навіть в оточенні, жертвуючи собою.

Якщо кулемет розбитий, кулеметники продовжують провадити бій, нищучи ворога вогнем крісів /пістолів/ і ручними гранатами.

135. При боротьбі всередині оборонної смуги кулеметний рій нищить ворога, що вдерся, підступаючі його резерви і прикриває вогнем протиатаки своїх підвідділів.

136. Кулеметний рій відступає за наказом командира стрілецького підвідділу /кулеметної чоти/, пересуваючись з одного рубежу на другий, при співдіянні з ручними кулеметами, гранатометами і під прикриттям вогню артилерії.

137. Кулеметний рій можна призначувати вести кинджальний вогонь /стрімкої заповори/ перед переднім краєм оборони, на крилах або в глибині оборони. Кинджальний кулемет ніяких інших завдань не виконує. Вогонь відкриває самостійно.

138. На випадок задимлення або моряки і перед настанням смерк у ройовий зобов'язаний завчасу підготувати кулемети до стрільняння в умовах зменшеної видимості, подавши рубіж або напрям для ведення вогню.

139. Черговий кулемет залишається на становищі.

У перервах бою при кулеметі перебуває постійно черговий кулеметник. Він зобов'язаний безперервно зорити в смугі /напрямі/ обстрілу і по боках від неї, негайно подавати сигнал тривоги і викликувати ройового при появі ворога.

В час артилерійської підготовки та налетів летунства ворога кулеметний рій, крім чергового кулеметника, повинен перебувати в укритті /щілини, сховища і т. п./, а кулемети захищені в ніші або окопі.

140. При обороні оселі /населеного пункту/ кулеметний рій займає становище за плотом, огорожею, а також на перехрестях доріг і на рогах майданів, приміщується в домах, будівлях, у залізобетонних точках опору або в підвалах /сутеринах/ домів.

Деколи догідно займати становища на горищі, охоронючи кулемет і його обслугу мішками з піском.

141. При обороні в лісі кулеметний рій займає окоп або залізобетонний пункт опору для крилового обстрілу, загороджень, галявин, просік, доріг і узлісся.

142. Щоб утруднити ворогові визначення кількості кулеметів, їх становищ, а також для ведення турботливого вогню, за наказом командира полку визначається кочові кулемети.

Для кочового кулемета приготується заздалегідь і обладнується три - п'ять вогневих становищ з непомітними шляхами зв'язку поміж ними. Становища вибираються на передньому краю оборони, а деколи в глибині, обов'язково у значній віддачі від основних становищ кулемета.

Вогневі завдання, лад і черговість переходу з одного становища на друге - вказує чотовий кулеметної чоти.

Кулеметний рій перебуває на кожному становищі не більше 5 - 10 хвилин, після чого негайно змінює становище.

На кожне становище заздалегідь приноситься потрібну кількість боеприпасів.

РІЙ ПРОТИТАНКОВИХ КРІСІВ

І. Загальне положення

І43. Завдання рою протитанкових крісів - зосередженим вогнем підбити, підпалити танки /броневта/ ворога. Дійсний вогонь із протитанкового кріса - до 500 м.

Коли немає танків і броневта, рій протитанкових крісів, за наказом свого командира, може вести вогонь по кулеметах, гарматах, спостережних отворах укріплених і залізобетонних опірних пунктів ворога - до 300 м, а по літаках - до 500 м.

І44. рій протитанкових крісів діє у складі чоти протитанкових крісів або самостійно.

Обслуги протитанкових крісів повинні визначатися витривалістю, стійкістю, сміливістю, винахідливістю, знати чутливі місця танка і броневта /мотор, баки з паливом, бічна і задня броня, вежа, спід/.

І45. В бою обслуга протитанкового кріса зобов'язана:

- безперервно зорити за полем бою;
- вибрати вогневе становище, обладнати і замаскувати його;
- визначити віддалі до місцевих предметів, підготувати дані для стрільня;
- швидко приготуватися до стрільня і влучно разити танки /броневта/ ворога;
- швидко й непомітно змінити вогневе становище в час бою.

Танк /броневта/ ворога, що появився у смузі обстрілу, повинен бути поразений.

І46. Вогневі становища /головне і резервне/ вибирається за природними або штучними перешкодами. Ці становища повинні забезпечувати круговий обстріл на віддалі до 500 м і займати крилові положення в напрямі правдоподібного просування танків ворога. Вогневе становище складається з замаскованого окопу, щілини, ніші для боеприпасів і рову зв'язку.

І47. Войовий лад рою складається з крісів, розставлених у ширину і глибину, у віддальх і відступах 25 - 40 м, трикутником вперед або трикутником назад. Для ведення чолового обстрілу або обстрілу крила, рій може розміститися на лінії /дивись: рис. 6/.

Рис. 6. Войові лади рою протитанкових крісів

Ройовий протитанкових крісів у бойовому ладі перебуває з одною з обслуг, там, звідки йому вигідніше спостерігати і керувати роєм.

148. При появі танків ворога ройовий зосереджує вогонь протитанкових крісів спочатку на головному танкові, а знищивши його, переносить вогонь на наступний танк.

2. Р і й протитанкових крісів у наступальному бою

149. Завдання рою в наступальному бою - пересуваючись у наказаному напрямі, зосередженням, перехресним і криловим вогнем відбити протиатаку танків і бронеавт.

Рій завжди діє спільно з наступальними стрілецькими підвідділами і протитанковими гарматами.

150. Одержавши бойове завдання від чотового протитанкових крісів або від командира стрілецького підвідділу /сотні, чоти/ до якого рій протитанкових крісів приділений, ройовий повинен

- організувати зорення за ворогом;

- непомітно розвідати вказані напрями, вогневі становища в районі вихідного положення, напрям просування рою, намітити наступні становища й непомітні підходи до них;

- подати роєві завдання;

- установити зоровий зв'язок із сотенним стрільцької сотні /чоти/, з якою він співдіє, з сусідніми роями протитанкових крісів і з гарматами.

151. Рій наступає у відступах /інтервалах/ або на крилах бойового ладу стрілецької сотні /чоти/, переходячи з одного вогневого становища на наступне обслугами, чергою, непомітними підходами або під прикриттям вогню піхоти, артилерії, гранатометів, у поготівці негайно разити протиатакуючі танки.

152. В ході атаки рій протитанкових крісів, зайнявши непомітно становища на рубежі атаки, визначає зорення за вогневими засобами ворога і готовий разити танки.

153. У тих випадках, коли наступ, перевозиться з участю танків, рій нищить протитанкові засоби й літаки ворога. З появою танків і бронеавт ворога рій переносить вогонь на них.

В середині оборони ворога або при його переслідванні рій підтримує атаку танків, ведучи вогонь по протитанкових гарматах ворога, і з появою протиатакуючих танків негайно переносить на них зосереджений вогонь.

154. Відбивши танкову протиатаку, рій змінює вогневе становище.

155. При наступі в лісі рій приділюється до стрілецької чоти і просувається вздовж узлісся, доріг, просік, стежок, галевин - зі завданням не допустити протиатакуючих танків ворога вклинитися в бойові лади стрілецьких підвідділів.

156. Вогонь по танках і бронезавтах вночі ведеться при ясній видимості цілі /силует, випускна труба/.

157. При бою всередині оселі /населеного пункту/ рій протитанкових крісів приділяється до стрілецької чоти з завданням нищити протиатакуючі або вкопані в землю танки, а коли їх немає, придушувати вогневі засоби в укріпленнях /залізобетонних/ пунктах опору, домах, підвалах, льохах.

3. Рій протитанкових крісів, придільений до штурмової групи

158. Рій можна приділяти до штурмової групи зі завданням придушувати укріплені /залізобетонні/ пункти опору та боротися з протиатакуючими танками ворога. Рій одержує завдання від командира групи.

Ройовий зобов'язаний знати план дій штурмової групи і заздалегідь узгодити всі питання щодо співдіяння зі стрілецькими підвідділами, гарматами і групами підрильників.

159. Рій займає вогневе становище на крилі штурмової групи якомога найближче до укріплених /залізобетонних/ пунктів опору.

Вогонь по спостережених отворах укріплених пунктів опору ведеться цілим роєм і по можливості під прямим кутом.

За об'єктом укріпленням /залізобетонним/ пунктом опору рій постійно зорить.

У передбаченні задимлення і наніч кріси уставляється націлені на спостережні отвори укріплених пунктів опору.

4. Рій протитанкових крісів в обороні

160. Завдання рою в обороні - знищити танки ворога перед переднім краєм оборони, а на випадок їх прориву - і в глибині оборони.

161. Одержавши бойове завдання від чотового протитанкових крісів, ройовий зобов'язаний:

- визначити зорення /спостереження/ у поданій йому смузі;
- вибрати основне і резервні становища;
- визначити віддалі до орієнтирів і виготовити стрілецький шкід;

- організувати копання і маскування окопів для стріляння, щілин для укриття обслуг і крісів, а також очищення поля зорення і обстрілу;

- втримувати зв'язок зі сотенним /чотовим/ стрілецької сотні /чоти/, в опірному пункті якої діє рій, з командирами сусідніх протитанкових гармат і крісів та узгодити співдіяння з ними.

162. До початку наступу ворога рій перебуває в укритті, маючи на вогневому становищі зорця і чергового націлювача.

Вогневе становище займає рій за наказом ройового.

163. Рій разить атакуючі танки ворога густим зосередженим вогнем, у першу чергу ті, що зближуються до рою, а потім ті, що йдуть на сусіда.

Вогонь по танках, що перейшли вогневі становища рю, прова-
диться лише тоді, коли нема танків, що наближаються.

164. Рій з о с е р е д ж у є в о г о н ь :

- при зближенні танка - по його вежі;
- при поборюванні танком перешкоди /бар'єра, схил, насип, викоп/ - по його дні;
- при посуванні танка на сусіда - по бічній броні і моторо-
вій частині;
- при віддалюванні танка - по задній частині.

165. П р и о б о р о н і т а н к о н е б е з п е ч н о г о
н а п р я м у рій повинен мати круговий обстріл зі своїх вогне-
вих становищ, щоб маневрувати вогнем:

- в ширину /по фронті/ - для зустрічі вогнем танків ворога,
що покажуться в якому небудь напрямі;
- на боки - для вогневої підтримки сусідніх вогневих засо-
бів;
- в тил - для нищення танків, що прорвалися у глибину обо-
рони.

166. Рій протитанкових крісів підчас бою разить танки воро-
га в усяких умовах. Тому він, користуючися резервними становища-
ми, повинен змінювати їх при обстрілі артилерійським і гранатомет-
ним вогнем і по відбитті кожного ешелону танків ворога.

167. В о б о р о н і о с е л і вогневі становища вибира-
ється і пригтовляється з краю села, на перехрестях вулиць і
майданах, в домах, будинках, підвалах із таким розчисленням,
щоб рій міг провадити зосереджений перехресний вогонь по атаку-
ючих танках.

168. П р и о б о р о н і л і с у рій протитанкових крі-
сів вибирає і обладнує вогневі становища у глибині лісу, на 50
- 100 м за узліссям, беручи під вогонь дороги, стежки, просіки,
галявини, молодняк.

5. Р і й п р о т и т а н к о в и х к р і с і в у м а р ш і і з а б е з п е ч е н н і

169. О с н о в н е з а в д а н н я рю протитанкових крі-
сів у марші і забезпеченні - б о р о т ь б а з т а н к а м и
і м о т о р и з о в а н и м и ч а с т и н а м и в о р о г а .

Маршируючи у складі маршового забезпечення або колони го-
ловних сил, рйовий зобов'язаний:

- зорити за тереном і сигналами;
- по сигналі "ТАНКИ" швидко розгорнути рій у бойовий лад у
напрямі танків і нищити їх зосередженим вогнем.

170. В забезпеченні постою рій протитанкових крісів діє як
в обороні.

О К Р Е М А   Г А Р М А Т А

/45 мм протитанкова гармата і 76 мм полкова гармата/

І. Загальне положення

171. Основні завдання в бою 45 мм протитанкової гармати: боротьба з бронеавтами і танками; придавлення і нищення вогневих засобів піхоти /кулеметів, гармат, гранатометів/ і живої сили ворога, розміщених відкрито; придушення і стримування вогню всіх родів з укріплених /залізобетонних/ пунктів опору стрільням по спостережних отворах прямим націлюванням; промощення для своїх танків проходів у виконах.

Бронебійне стрільно гармати пробиває броню /панцир/ легких танків і бронеавт, а також і бортову броню середніх танків.

Дійсний вогонь до танків і бронеавт - до 600 м.

172. Основні завдання в бою 76 мм полкової гармати: безпосередня підтримка і супроводження піхоти вогнем і на колесах; боротьба з бронеавтами і танками; придушення і нищення вогневих засобів піхоти /кулеметів, гармат, гранатометів/ і живої сили ворога, розміщених відкрито і за невеличкими польовими закриттями; придушування і стримування вогню всіх родів окріплених /залізобетонних/ пунктів опору стрільням прямим націлюванням по спостережних отворах; роблення переходів у дротяних загородженнях і переходів для своїх танків у протитанкових виконах.

Осколочно-фугасне /розприскове/ стрільно гармати пробиває броню легких танків і бронеавт; бронепроникаюче стрільно пробиває броню середніх і важких танків.

Дійсний вогонь до танків - до 600 м.

173. Окрему гармату завжди приділяється стрілецькому підвідділові. Командир гармати повинен знати завдання і план дій стрілецького підвідділу і мати з ним зв'язок. Вогнем гармати кермує він голосом і сигналами.

Перед зайняттям вогневого становища командир гармати розвідує терен і намічує основне і три-чотири резервні вогневі становища.

Досвідчена, холоднокрівна і віруюча в себе обслуга гармати може відбити атаку декількох танків і піхоти.

174. Б о й о в и й л а д гармати складається зі спостережного пункту командира гармати, вогневих становищ гармати і місця для передка.

Для гармати й обслуги копається окопи й укриття, які дбайливо маскується перед повітряним і наземним спостереженням.

Гармата діє звичайно з відкритого становища /стрільня прямим націлюванням/, але може провадити вогонь і з закритого становища.

175. Командир гармати вибирає свій спостережний пункт поблизу вогневого становища, місце для передка - за найближчими закриттями; передок докладно маскується.

176. Основне і резервні вогневі становища гармати і сектори обстрілу повинні бути відомі піхотному командирові, в районі якого гармата розміщена.

Піхота своїм розміщенням не повинна закривати обстрілу і перешкоджувати гарматі провадити вогонь у вказаних секторах. Поміж командиром гармати і командиром піхоти повинен бути сталий зв'язок - особистий або через звязкового.

Піхотній командир повинен завжди давати гарматі допомогу при пересуванні.

Г а р м а т а в н а с т у п а л ь н о м у б о ю

177. В наступальному бою гармата посувається за піхотою /танками/, нищучи прямим націлюванням вогневі засоби ворога.

Гармата, не відстаючи від піхоти повинна бути завжди готова відбити танки ворога.

178. Супроводячи піхоту і танки від рубежу до рубежу, гармата може займати вижидаче положення за укриттям; командир гармати і націлювач перебувають на спостережному пункті. Гармата за сигналом командира швидко викочується на відкрите становище і негайно відкриває вогонь.

В час артилерійської підготовки 76 -мм полкові гармати підлягає командир стрілецького полку для виконання спеціальних вогневих завдань у смузі наступу полку.

179. Для кращого співдіяння з піхотою і танками при наступі командир гармати повинен визначити постійне зорення за сигналами командира підтримуваного підвідділу.

180. При атаці командир гармати повинен нищити вогневі засоби ворога на крилах піхоти, що атакує, і в глибині оборони.

В міру посування піхоти вглиб оборони гармата змінює становища, переходячи вперед від одного укриття до наступного. Командир гармати повинен вичікувати вимог піхоти, а постійно слідкуючи за перебігом бою, з власної ініціативи повинен нищити вогневі засоби ворога, що перешкоджають у посуванні піхоти, а при протиатаках - і його піхоту.

При невдачній атаці нашої піхоти гармата своїм вогнем прикриває її відступ і підготовляє поновну атаку.

При переслідуванні ворога гармата, пересуваючися швидко за передовими частинами піхоти, вогнем із прямого націлювання не дає можливості ворогові організувати о-

пір.

181. Н і ч ч ю гармата посувається разом з бойовим ладом піхоти, займаючи по черзі вогневі становища, і відкриває вогонь лише за наказом командира піхоти.

Для успіху дій у нічному бою командир гармати завидна, спільно з піхотним командиром, добайливо пізнає терен у напрямі майбутнього наступу та устійнює:

- вихідне становище до наступу для піхоти і гармати;
- напрям і лад посування піхотного підвідділу і гармати;
- завдання гармати в терені;
- теренові предмети, що можуть бути вночі орієнтирами;
- умовні сигнали.

Поки піхота кинеться в атаку, гармата займає вогневе становище на крилі або в проміжках бойового ладу піхоти.

Ніччю необхідно суворо зберігати маскування.

182. П р и н а с т у п і в л і с і гармата повинна бути в постійній готовості відбити несподівані протиатаки ворога.

Завдання гармати - нищити вогневі точки ворога, особливо ті, що діють на крилах.

Гармату перекичувати разом із піхотою з одного рубежу на другий руками або кінями, в залежності від обставин, роду ґрунту і лісу.

183. Основне завдання гармати п р и н а с т у п і в о с е л і - нищити бронеавта, танки, а також вогневі засоби ворога, що провадять вогонь із підвалів, вікон, горищ, з-поза барикад та інших споруд.

184. Завдання гармати в с к л а д і ш т у р м о в о ї г р у п и - придушувати вогонь гармат, протитанкових крісів і кулеметів ворога, що знаходяться у сильних спорудах і поза ними.

Вихідне становище гармати вибирається на 300 - 500 м від укріпленого пункту опору і займається перед початком атаки.

До початку атаки гармату приміщується в укритті.

185. До початку дій штурмової групи командир гармати /чоти/, спільно з піхотним і танковим командирами, зобов'язаний визначити:

- напрям спостережних отворів укріплених /залізобетонних/ пунктів опору і секторів обстрілу;
- підходи до блокуючого /загороджувального/ укріпленого /залізобетонного/ пункту опору;
- наявність і рід протитанкових і протипіхотних перешкод на підступах до укріплених /залізобетонних/ пунктів опору;
- місця основних і резервних вогневих становищ гармати в час посування танків і піхоти до блокуючого укріпленого /залізобетонного/ пункту опору;
- способи цілевказування;
- сигнали для відкриття і припинення вогню гармат.

3. Г а р м а т а в о б о р о н і

186. Основне завдання гармати в о б о р о н і - боротьба з танками. Інші завдання

може виконувати лише з резервних і з укритих становищ при постійній готовості відбити наступ танків.

Для боротьби з танками гармата займає становище на передньому краю або в глибині оборони на танконебезпечних напрямках, маючи вогневий зв'язок зі сусідньою гарматою.

Становища вибирається переважно за природними або штучними протитанковими перешкодами і дбайливо маскується перед наземним і повітряним зоренням.

До атаки танків гармата не повинна виявити свого вогневого становища.

137. Командир гармати в обороні зобов'язаний:

- докладно знати розміщення замінованих піл, сусідньої протитанкової зброї і піхоти, особливо в секторі вогню своєї гармати;

- заздалегідь прочистити поле зорення і обстрілу, зважаючи на кругову оборону;

- заздалегідь виміряти відстані до вибраних рубежів і орієнтирів та поставити штучні орієнтири на бідному з теренові предмети відтинкові;

- обладнати місце для стріляння, укриття для гармати, сховище для людей, і резервні становища;

- підготувати гармату до стріляння ніччю та в умовах зменшеної видимості /мряка, задимлення, дощ, заметіль/;

- розвідати і приготувати шляхи переміщення гармати на резервні становища;

- виготовити шкіц протитанкового вогню;

- зробити запас боєприпасів.

138. В л і с і на передньому краю оборони гармата займає становище для крилового обстрілу підступів до переднього краю.

У глибині оборонного району гармата займає становища в місцях, прийождих для обстрілу позовжним вогнем узлісся, просік, доріг, галявин.

139. Командир гармати, приміщеної на передньому краю, відкриває вогонь з дозволу командира піхоти. Коли гарматі загрожує безпосередня небезпека або бракує зв'язку з піхотним командиром, вогонь відкривається за наказом командира гармати.

Командир гармати, приміщеної в глибині оборони, відкриває вогонь з власної ініціативи.

190. При обороні в середині оселі /населеного пункту/ гармата займає становище в домах, в підвалах, шоплах; в стіні вирізується отвори; стіни будівель зміцнюються мішками з піском /землею/ та іншими засобами.

4. Гармата під час маршу, забезпечення і на відпочинку

191. Основне завдання гармати під час маршу, забезпечення і відпочинку

чинку - боротьба з танками і моторизованими частинами ворога.

192. Посуваючись у складі маршового забезпечення або коло головних сил, командир гармати зобов'язаний стежити за тереном і сигналами, щоб не застукати його зненацька.

По сигналі "ТАНКИ" він повинен негайно звернути гармату в напрямі очікуваної появи ворога і зустріти його влучним вогнем.

193. В маршовому забезпеченні гармата посувається в ядрі забезпечення, а командир гармати - разом з командиром забезпечення.

З початку бою командир гармати, одержавши завдання, або з власної ініціативи, швидко вибирає відкрите вогневе становище і негайно відкриває вогонь.

194. На забезпеченні постом гармата діє як в обороні.

195. Під час відпочинку гармата заздалегідь уставляється на замаскованому становищі в поготівлі негайно відкрити вогонь. Командир гармати підготовляє дані до стрільання в напрямі правдоподібною появи ворога й організує зорення /спостерігання/.
